

PUBLICAȚII ROMÂNEȘTI DESPRE CAMPANIA DIN 1917

Lucrarea de față își propune să prezinte imaginea pe care presa românească – mai exact ziarul *România. Organul apărării naționale* ce apare la Iași din 1917 – o oferă publicului referindu-se la efortul de război al României în 1917 alături de Antantă până la încheierea armistițiului de la Focșani (9 decembrie 1917).

Cea mai mare parte a materialului este din presa românească, dar în unele numere ale ziarului apar și articole din presa străină (engleză, franceză, rusă) care conturează imaginea țării sau a poporului la nivelul opiniei publice dintr-o țară străină¹, reieșind din analiza acestora imaginea existentă la un moment dat în urma unor evenimente majore cum au fost bătăliile din vara lui 1917. Lucrarea are în vedere perioada februarie-decembrie 1917, de la reorganizarea frontului românesc până la încheierea armistițiului.

După campania din 1916, România a cedat două treimi din teritoriul ei Puterilor Centrale și s-a retras în Moldova. În iarna 1916-1917, în pofida condițiilor îngrozitoare, armata română s-a reorganizat, aliații asigurându-i sprijin material, un loc important în cadrul armatei române revenindu-i Misiunii Militare Franceze, condusă de generalul Henri Mathias Berthelot.

Din articolele de la sfârșitul lui februarie 1917 reiese că ministrul Franței la Iași, Saint-Aulaire, consideră satisfăcătoare situația de pe frontul românesc² pentru că frontul din Moldova era menținut. Conte de Saint-Aulaire motivează susținerea armatei române prin convingerea că o Românie independentă și puternică reprezintă un factor de echilibru indispensabil pentru a preveni o nouă hegemonie³. Importanța României pentru aliați este subliniată în articolele din presa străină în care se arată avantajele obținute de aliați prin participarea forțelor române alături de cele ale Antantei; armata română a atras “importante forțe germane și a reținut forțe considerabile în zona excentrică a Dunării”⁴. Mai mult chiar, presa apreciază că “planurile Puterilor Centrale în Balcani au fost nimicite prin intervenția României” în condițiile în care Mackensen, având amenințarea ruso-română în spate, a renunțat la ofensiva în Macedonia și trimite întăriri în Transilvania⁵. Există un curs ascendent al reorganizării armatei române pentru ofensiva din 1917⁶. Buna reorganizare a armatei române reiese din articolele ce prezintă aprecierile ministrului francez al armamentului, Albert Thomas, care la venirea dintr-o vizită din Rusia se oprește pentru trei zile la Iași. Presa română consacră în paginile sale importanța cuvenită unui astfel de eveniment, această vizită arătând nu numai importanța României pentru Aliați ci fiind și un semn de încurajare pentru a fi “mai încrezători decât oricând în viitor”⁷, această încredere putându-se întemeia pe faptul că “aspirațiile participării României la război sunt cunoscute de Aliați și conforme cu principiile ce călăuzesc popoarele Înțelegerii”⁸. În opinia mea, aceste afirmații urmăreau să încurajeze participarea la luptă a armatei române alături de Aliați și să creeze optimism în rândul combatanților și civililor români. Ministrul francez al armamentului este surprins de rapida refacere a armatei române, Divizia a XIII-a infanterie făcându-i la manevră o impresie excelentă⁹. Albert Thomas nu este singurul care apreciază armata română, căci generalul Berthelot la rândul său o consideră “un important adaos de forță morală și materială pentru Aliați”¹⁰. Apreciez că aceasta corespundea realității, moralul trupelor armatei române fiind excelent față de acela al trupelor ruse. De asemenea, prin participarea românească sunt atrase divizii germane de pe frontul

¹ Sorin Mitu, *Aspecte metodologice de imagologie comparată*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, series Historia*, nr. 1-2, 1993, p. 115.

² N. Dascălu și Daniela Bușă, *Franța și situația de pe frontul românesc în vara anului 1917 (I)*, în *Revista de istorie*, tom 40, 1987, p. 700.

³ *Ibidem*.

⁴ *Războiul României și foloasele lui*, în *România. Organ al apărării naționale*, an I, nr. 59, 1 aprilie 1917, p. 1.

⁵ *Acțiunea României judecată de Aliații noștri*, în *România. Organ al apărării naționale*, nr. 73, 17 aprilie 1917, p. 1.

⁶ N. Dascălu și Daniela Bușă, *Franța și situația de pe frontul românesc în vara anului 1917 (II)*, în *Revista de istorie*, tom 40, 1987, p. 792.

⁷ *Aliații și România*, în *România. Organ al apărării naționale*, nr. 104, 18 mai 1917, p. 1.

⁸ *Ibidem*.

⁹ N. Dascălu și Daniela Bușă, *Franța și situația de pe frontul românesc în vara anului 1917 (I)*, în *Revista de istorie*, tom 40, 1987, p. 706.

¹⁰ *România. Organ al apărării naționale*, nr. 162, 17 iulie 1917, p. 2.

apusean. Imaginea soldaților și ofițerilor români în ochii conducătorului Misiunii militare franceze în România cunoaște o certă evoluție: de la imaginea negativă pe care a avut-o la primele sale contacte cu românii, guvern demoralizat, relații proaste între români și ruși, indolență generală¹¹ până la aprecierile din mai 1917, când Divizia XIII infanterie e apreciată ca fiind de valoare egală cu a oricărei divizii franceze de elită¹². În iunie 1917, ofensiva este intens pregătită; operațiile române trebuiau să înceapă la 1 iunie, pe porțiunea Nămolosa, la vest de Siret, având un centru la Focșani. Ofensiva ruso-română începe în Moldova la 24 iulie în nord, de către Armata a II-a română și un atac la Nămolosa în sud. La 24 iulie corpul VIII rusesc sparge linia germană la sud de Mărăști, românii ocupă orașul, ceea ce produce surpriză. Din păcate această ofensivă, dusă cu mult elan, e brutal întreruptă la 25 iulie, când Kerensky ordonă trupelor rusești să înceteze operațiile, o continuare a războiului doar de către armata română fiind periculoasă¹³. Teama României de eventualitatea încheierii unei păci separate¹⁴ este risipită la 25 iulie 1917, când se reunește conferința Alianților la Quais d'Orsay pentru a examina situația fronturilor. În rezoluția finală adoptată, Puterile Aliate au hotărât că vor iuipa până la victoria finală, până când Puterilor Centrale le va fi imposibil să repete actele de agresiune desfășurate în prezent. Această rezoluție finală a fost de altfel respectată de Aliiați, Marea Britanie respingând propunerile de pace separată ale Austro-Ungariei. Consider că adoptarea unei astfel de rezoluții reprezenta o garanție pentru Aliiații Antantei, căci tratatele pe baza cărora s-au angajat în război vor fi respectate și implicit scopurile lor de război îndeplinite. Campaniile din vara din 1917, ofensiva de la Mărăști și victoriile de la Mărășești și Oituz determină aprecieri unanime ale Alianților, într-un articol din *Times* afirmându-se că "singurul punct strălucitor de pe frontul de răsărit se găsește în România, unde armata atacă frontierele Carpaților, obținând succese apreciabile¹⁵. Succesele românești îi impresionează nu doar pe occidentali, ci și pe ruși, presa rusească dând la un moment dat dovadă de o surprinzătoare modestie punând o întrebare retorică: "eroismul soldaților ruși s-ar fi ridicat la nivelul celor români în condițiile în care două treimi din teritoriu aparține dușmanilor?"

Aniversarea unui an de la intrarea trupelor românești în război duce la încercări de strângere a relațiilor României cu Marea Britanie prin diverse manifestări de propagandă, iar lordul Bossborough prezintă în rezumat situația României de la intrarea ei în război, apreciind totodată importanța realizării unei alianțe politice permanente cu România¹⁶. În general din articolele presei engleze – *Times*, *Daily Telegraph* – se desprinde simpatie față de situația României pentru că e nevoită să oprească ofensiva și multă înțelegere: oprirea ofensivei după lupta de la Mărăști fiind considerată în continuare un ghinion pentru români, iar elanul, moralul din campania din vara lui 1917 au trezit admirația ofițerilor Antantei.

Rezistența românească determină o modificare a imaginii României nu numai la nivelul combatanților din rândurile Antantei, ci și a oamenilor politici. Din articolele lunii octombrie, reiese că serviciile pe care le-a adus Alianților apărarea Moldovei sunt menționate în discursul primului ministru Lloyd George¹⁷. O asemenea menționare o putem considera atât ca o încurajare cât și ca un angajament viitor: "când va sosi momentul, Aliiații nu vor putea uita România, care în tot timpul războiului și-a făcut datoria strălucit"¹⁸. O încununare a aprecierilor la adresa României e adusă de către fostul prim ministru englez, Asquith, care numește țara "România invincibilă!" căci "ține la un loc hoardele lui Mackensen"¹⁹. Acestea sunt aprecieri ce au o reală acoperire în fapte, dat fiind că în urma înfrângerilor Puterile Centrale renunță la ofensiva pe acest front²⁰, iar rapiditatea cu care încheie pacea cu Rusia o putem considera ca o dovadă că nu mai au suficiente forțe pentru a susține frontul estic. O consecință a meritelor câștigate pe front determină acordarea unei mari considerații României, la Conferința Interaliată de la Paris de la sfârșitul lui noiembrie 1917. Izbucnirea revoluției în Rusia la 25 octombrie / 7 noiembrie antrenează căderea frontului rus. Soldații ruși părăseau frontul fără a

¹¹ George Cipăianu, *Români și francezi pe frontul românesc (1917-1919)*, în George Cipăianu, Vasile Vesa (ed.), *La presence française en Roumanie*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1996.

¹² N. Dascălu și Daniela Bușă, *op. cit.*, în *Revista de istorie*, tom 40, 1987, p. 704.

¹³ Glenn Torey, *Romania and World War I*, Ed. The Center for Romanian Studies, 1998, Iași, Oxford, Portland, 1996.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *România. Organ al apărării naționale*, nr. 176, 31 iulie 1917, p. 1.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *România. Organ al apărării naționale*, nr. 194, 21 august 1917, p. 2.

¹⁸ *România. Organ al apărării naționale*, nr. 203, 31 august 1917, p. 2.

¹⁹ Ioan Agrigoroaei, *România și politica Marilor Puteri*, în vol. *România în istoria universală*.

²⁰ Glenn Torrey, *op. cit.*

preveni, fiind înlocuiți cu regimente românești ce-și extind linia de front²¹. Armistițiul și pacea pe care Rusia le încheie cu Puterile Centrale determină o situație similară și pentru România, nu fără o rezistență, așa cum reiese dintr-un articol sugestiv intitulat "Ce voim noi?" în care se afirmă că în pofida armistițiului rus, România va rămâne la posturile ei de onoare, gata să continue luptele. Observăm că presa românească subliniază în repetate rânduri în această perioadă că populația se afla sufletește alături de Antantă, iar opinia publică își manifestă în presă opiniile ei de continuare a luptei alături de Aliați. România a fost forțată de împrejurări să încheie armistițiul, dar a rămas sufletește legată de Antantă și toate manifestările din presă sunt o dovadă în acest sens. Dar sentimentalitatea nu influențează deciziile politice. Oamenii politici consideră că armistițiul a anulat Tratatul din august 1916. Armistițiul este încheiat la 26 noiembrie / 9 decembrie 1917 la Focșani.

Presa străină recunoaște fatalitatea împrejurărilor ce ne-au impus o atitudine contrară voinței naționale și sentimentelor noastre, dar ea nu coincide cu hotărârile oamenilor politici ce au decis să tragă din această situație avantajele ce se iveau și realizarea idealurilor naționale vor necesita o veritabilă luptă la Conferința de la Paris.

DELIA CĂLUȚ
Universitatea "Babeș-Bolyai"
Cluj

ROMANIAN PUBLICATIONS ABOUT THE MILITARY CAMPAIGN OF 1917

SUMMARY

This paper presents an image of Romania's effort during the First World War, as reflected in the written media. The paper was realised on the basis of articles from "Romania. Organ of national defense" (1917). The general frame of the paper is the image of the "other" as casted back by the press.

²¹ George Cipăianu, *La răscruce. Marea Britanie și încheierea de către România a unei păci separate*, Ed. Cogito, Oradea, 1993.